

JOSZIF BRODSZKIJ

Robinsonád¹

*Új mennybolt hetedhét határon túl.
Kisdedek visítanak, hogy magukra vonják a gólyák
figyelmét. Az öregek szárnyuk alá dugják a fejüket,
mint a struccok, fúrva emellett csőrüket nem a
tollukba, hanem tulajdon hónaljzatukba.
Meg lehet vakulni az ultramarin bőségétől,
mely nem ismer vitorlát. A fúrge csónakok
hasonlatosak a jól körülragott – ikráig lecsupaszított! –
halhoz. Evezősök merednek belőlük, kiadva a
mozgás titkát. Hajótörés áldozataként,
hús év alatt én eléggé belaktam ezt a
szigetet (amúgy, meglehet, hogy kontinentet),
és ajkaim maguktól mozognak, mint olvasáskor, kiejtve:
„trópusi növényzet, trópusi növényzet.”
Ez bizonynal a parti szél; a nap második felében
különösen. Azaz, amikor már
megüvegesedett tekintetem nem különbözteti meg
tulajdon lábnyomomat a homokban Péntek
lábnyomától. Ez tán az írásbeliség
kezdeté. Vagy a vége.
Különösen az esti óceán szempontjából.*

(1994)

TÁBLATOK

2005-ben fedeztem fel apám könyvtárában a *Jelenkornál* kiadott *Új élet* című verskötetet. Azóta az életem része lett, ha kiüresedtem, ha már semmi nem hat meg, szürkék a napok, hidegek az éjszakák, sokszor ezt a kötetet veszem elő. Mindig találok benne valamit, ami megszólít és megnyugtat. Brodskij az a költő, akiről azt mondják, mindenről tudott verset írni. És valóban. Írt disztópiát, feltámasztotta Jules Verne világát versben, írt szonettciklust Stuart Mária szobrához, eposzt a huszadik század történetéről, és még sorolhatnánk. A Nobel-díjas orosz költőt, Ahmatova tanítványát kora Amerikába száműzte, ahol költőként és irodalomtudósként az angol nyelvet is magáévá tette, elnyerte a Nemzet Költője kitüntetést. A *Robinsonád* zárja a fentebb említett, Baka István által fordított versgyűjteményt. Ez az egyik kedvenc versem, szinte minden olvasáskor hideg futkos a hátamon. Úgy érzem, hogy valami örökérvényű, lényegi titka sejlik fel benne az emberi természetnek. De nem tudnám eldönteni, hogy a megfigyelő-elemző költői én, a „trópusi növényzet”, vagy az „esti óceán szempontja” teszi ezt. Az elveszettség tompa, könnyed érzése, és a mozgás is, minden bizonynal. A KGB jegyzőkönyve szerint, amikor a bíró megkérdezi, hogy „aztán honnét veszi maga a verseit”, Brodskij azt válaszolja: „Istentől.”

HORVÁTH BENJI

¹ In: Jozsif Brodskij: *Új élet*. Fordította Baka István. Jelenkor Kiadó, Pécs, 1997.